ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาทัศนคติต่อวิชาชีพของนักศึกษากายอุปกรณ์ผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ธันยพร รักบางบูรณ์, วท.ม., วรลักษณ์ ปรากฏมงคล, วท.บ., พัณณ์ชิตา โยคะนิตย์, ศษ.ม., นิศารัตน์ โอภาสเกียรติกุล, พ.บ., วว, ปร.ด.
โรงเรียนกายอุปกรณ์สิรินธร, คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล, มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร 10700.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นจำเพาะสำหรับนักศึกษากายอุปกรณ์ คณะแพทย์ศาสตร์ศิริราชพยาบาล เพื่อปลูกฝังและพัฒนาทัศนคติต่อวิชาชีพของนักศึกษากายอุปกรณ์ โดยกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นระหว่างปีการศึกษา 2553 ถึงปีการศึกษา 2556 คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลย้อนหลังโดยทำการวิเคราะห์และเปรียบเทียบตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ 2 ตัว คือ อัตราการคงอยู่ของนักศึกษาไทยจนสำเร็จการศึกษา และอัตราการทำงานด้านกายอุปกรณ์ของบัณฑิตไทย ผลการวิจัยพบว่า ก่อนปีการศึกษา 2553 นักศึกษากายอุปกรณ์ชาวไทยมีอัตราการคงอยู่เฉลี่ยเพียงร้อยละ 71 แต่ภายหลังจากที่คณะผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 เป็นต้นมา พบว่าอัตราการคงอยู่เฉลี่ยของนักศึกษาไทยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 83 และจากการศึกษาอัตราการทำงานด้านกายอุปกรณ์ของบัณฑิตไทยภายหลังสำเร็จการศึกษาพบว่า บัณฑิตรุ่นที่ 1 ถึง 5 ที่สำเร็จการศึกษาก่อนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีอัตราผู้ที่ทำงานด้านกายอุปกรณ์ร้อยละ 75 ส่วนบัณฑิตรุ่นที่ 6 ถึง 9 ซึ่งสำเร็จการศึกษาในขณะที่โรงเรียนฯ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่ามีอัตราผู้ทำงานด้านกายอุปกรณ์เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 90 ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นทั้งสองตัวชี้วัด ดังนั้นการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรน่าจะมีส่วนช่วยให้นักศึกษาเกิดความตระหนักในความสำคัญของบทบาทของนักกายอุปกรณ์ ส่งผลให้เกิดความรักและภาคภูมิใจในวิชาชีพ และเลือกที่จะทำงานในสาขาวิชาชีพนี้ต่อไป

คำสำคัญ: การพัฒนานักศึกษา, ทัศนคติต่อวิชาชีพ, กิจกรรมเสริมหลักสูตร, นักศึกษากายอุปกรณ์, โรงเรียนกายอุปกรณ์สิรินธร

Abstract: **Outcome of Prosthetics and Orthotics Students' Development of Attitude Towards Their Profession Through Extracurricular Activities**

Thanyaporn Rakbangboon, M.Sc., Voraluck Prakotmongkol, B.Sc., Punchita Yokanit, M.Ed., Nisarat Opartkiattikul, M.D, Ph.D.
Sirirndhorn School of Prosthetics and Orthotics, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University, Bangkok 10700, Thailand.

Siriraj Medical Bulletin 2015;8(2):62-69

This study aimed to evaluate the outcome of extracurricular activities which had been specifically conducted for the Prosthetics and Orthotics students, Faculty of Medicine Siriraj Hospital. The activities facilitated students to comprehend in positive attitudes to the program and profession. Several extracurricular activities were organized through the academic year of 2010 to 2013. The authors conducted retrospective study to analyze two key of education indicators; a survival ratio of the remaining Thai students through four years until graduation and a transformation ratio of the graduates who chose to work as prosthetist and orthotist. The comparison was shown an increasing percentage from 71% of survival ratio in pre-initiating activities, early before the academic year 2010 become 83% in post-initiating activities since the academic year 2010. From the reviewed of a transformation ratio of Thai graduates who chose working as prosthetist and orthotist practitioners after graduated was presented 75% from students in the first to fifth batch, for the sixth to nine batch who were now studying in the program has been increased to 90%. From the data analysis of the two key indicators, it was presented an improvement of the trend. Subsequently, initiating the extracurricular activities to reflect professional values that contribute to peoples with a disability is very crucial. It also made the students realized the important roles of prosthetist and orthotist, created affection and proud of the profession then decided to work in this career.

Keywords: Education development, attitudes to the profession, extracurricular activity, Prosthetics and Orthotics student, Sirindhorn School of Prosthetics and Orthotics

บทนำ

หลักสูตรกายอุปกรณ์ศาสตร์บัณฑิตเป็นหลักสูตรใหม่ของคณะแพทย์ศาสตร์ศิริราชพยาบาล เริ่มเปิดหลักสูตรในปีการศึกษา 2545[1] โดยในช่วง 8 ปีแรก รับนักศึกษาปีละประมาณ 12-16 คน และเพิ่มขึ้นเป็น 20-24 คนในแต่ละปีจนถึงปัจจุบัน ปัญหาสำคัญของนักศึกษาหลักสูตรนี้คือ อัตราการลาออกที่สูงมาก โดยเฉพาะในช่วงปีการศึกษา 2550-2552 ที่น่าสนใจคือนักศึกษาบางรายเลือกตัดสินใจลาออกแม้จะเรียนจนถึงขึ้นชั้นปีที่ 4 แล้วก็ตาม นอกจากนั้น ยังมีบัณฑิตกายอุปกรณ์ที่สำเร็จการศึกษาแล้วหลายคน ที่หันไปประกอบวิชาชีพอื่น หรือเลือกเบนเข็มด้วยการศึกษาต่อเพื่อจะเปลี่ยนสายวิชาชีพไปทำงานด้านอื่นอีกด้วย

กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่มีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนานักศึกษาให้เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความสามารถ การตัดสินใจการทำงาน การปรับปรุงบุคลิกภาพและการรู้จักเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี สถาบันอุดมศึกษาโดยทั่วไปจึงส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักศึกษา โดยเชื่อว่าจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนานักศึกษา เนื่องจากนักศึกษาจะได้มีโอกาสฝึกฝนและเสริมสร้างคุณลักษณะในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ได้พัฒนาความรับผิดชอบ บุคลิกภาพ และลักษณะนิสัย เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ในที่สุด[2]

นอกจากนี้ ซิกเกอริ่ง[3] ได้กล่าวถึงทฤษฎีการพัฒนาซึ่งเป็นทฤษฎีทางจิตสังคมที่แพร่หลายและได้ยอมรับกันทั่วไปในสถาบันอุดมศึกษาว่ากิจกรรมนักศึกษามีบทบาทในการพัฒนานักศึกษาในด้านความสามารถในการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของแอสติน[4] เรื่องการมีส่วนร่วมของนักศึกษา คือ ปริมาณแรงกายแรงใจที่นักศึกษาอุทิศให้แก่การหาประสบการณ์ทางวิชาการมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนานักศึกษา ดังนั้น จำนวนและประเภทของกิจกรรมนอกหลักสูตรต่าง ๆ สามารถส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมและการพัฒนานักศึกษาด้วย[2]

เนื่องจากปัจจุบัน ประเทศไทยยังมีความต้องการนักกายอุปกรณ์อีกมาก การที่นักศึกษากายอุปกรณ์ได้มีอัตราการลาออกเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ส่งผลกระทบต่อการให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชน เพราะวิชาชีพกายอุปกรณ์เป็นหนึ่งในวิชาชีพที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ ทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ

และความเสียสละ การให้บริการทางด้านสุขภาพเป็นงานหลักของวิชาชีพกายอุปกรณ์ การที่นักกายอุปกรณ์จะให้บริการทางด้านสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับหลายองค์ประกอบ อาทิ ความรู้ ความสามารถ การมีจริยธรรม คุณธรรม นอกจากนี้ทัศนคติต่อการบริการสุขภาพยังเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญต่อการกำหนดพฤติกรรมของผู้ให้บริการด้านสุขภาพ ซึ่งนักจิตวิทยาเชื่อว่า ทัศนคติมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน เนื่องจากทัศนคติมีความเกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิด แนวความคิดหรือความต้องการที่จะปฏิบัติ หากผู้ที่มีทัศนคติต่อการทำงานด้านสุขภาพดี จะส่งผลต่อแนวโน้มในการปฏิบัติงานที่ดีด้วย[5]

ศกุนตลา อนุเรือง และคณะ[6] ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการทำงานบริการสุขภาพกับผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยบรมราชชนนี มีข้อเสนอแนะกล่าวคือ นอกเหนือจากการจัดโครงการในการเรียนการสอนแล้ว ควรมีการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการทำงานบริการสุขภาพ อาทิ กิจกรรมจิตอาสา พัฒนาทักษะกิจกรรมพยาบาล อาสาให้บริการสุขภาพ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ควรมีการจัดอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมให้เกิดทัศนคติที่ดีตั้งแต่แรกเข้ามาศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนจบการศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาการลาออกของนักศึกษา โดยการปลูกฝังและพัฒนาทัศนคติต่อวิชาชีพของนักศึกษากายอุปกรณ์ โรงเรียนกายอุปกรณ์สิรินธรจึงได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จำเพาะสำหรับนักศึกษากายอุปกรณ์เพื่อเป็นการการหล่อหลอมให้นักศึกษาในหลักสูตรมีความรู้ความเข้าใจในค่านิยมหลัก พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อหลักสูตรและวิชาชีพกายอุปกรณ์มากขึ้นตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 เป็นต้นมา งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อแสดงให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ช่วยพัฒนาทัศนคติต่อวิชาชีพกายอุปกรณ์จนทำให้นักศึกษาไทยคงอยู่จนสำเร็จการศึกษาและบัณฑิตไทยปฏิบัติงานในด้านกายอุปกรณ์เพิ่มมากขึ้น

วัตถุและวิธีการ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาข้อมูลย้อนหลัง (retrospective study) เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินการปลูกฝังและพัฒนาทัศนคติต่อวิชาชีพของนักศึกษากายอุปกรณ์ผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เริ่มจัดในปีการศึกษา 2553 เป็นต้นมา โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือนักศึกษากายอุปกรณ์ชาวไทยทุกชั้นปี ที่ศึกษาอยู่ในช่วงปีการศึกษา 2553-2557 ซึ่งวิธีการศึกษาประกอบไปด้วย 2 ขั้นตอน คือการสัมภาษณ์นักศึกษาแบบ focus group ดำเนินการโดยผู้อำนวยการโรงเรียนฯ ทำการสัมภาษณ์นักศึกษาไทยชั้นปีที่ 1 ถึง 3 ทุกคน แบบ focus group เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2553 ทีละชั้นปี ใช้เวลา 2 ชั่วโมงต่อชั้นปี เพื่อสอบถามถึงปัญหาของนักศึกษาถึงความไม่พึงใจและสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาไม่อยากศึกษาต่อ หลังจากนั้นโรงเรียนได้มีการจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อปลูกฝังและพัฒนาทัศนคติต่อวิชาชีพของนักศึกษา คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกัน และขอให้โรงเรียนฯ แต่งตั้งทีมกิจการนักศึกษาซึ่งประกอบด้วยคณะผู้วิจัยทุกคน เพื่อรับผิดชอบการจัดทำแผนการปลูกฝังและพัฒนาทัศนคติต่อวิชาชีพผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จำเพาะสำหรับนักศึกษากายอุปกรณ์ แต่ละกิจกรรมจะมุ่งเน้นให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพกายอุปกรณ์ รวมทั้งปลูกฝังให้นักศึกษามีความรักและความภาคภูมิใจในการเป็นนักกายอุปกรณ์[7-8] ได้แก่

กิจกรรม “Welcome Party” เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาใหม่ที่เข้ามาเรียนในหลักสูตรกายอุปกรณ์ทั้งหลักสูตรไทยและนานาชาติได้มีการเรียนรู้วัฒนธรรมที่หลากหลาย และ รู้จักวิชาชีพกายอุปกรณ์ผ่านทางการพบปะ พูดคุยกับนักศึกษารุ่นพี่ และอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้เกิดความรักความผูกพันมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างกิจกรรมดังรูปที่ 1

กิจกรรม “Oops Trip” มีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังให้นักศึกษากายอุปกรณ์มีความรักและภูมิใจในวิชาชีพ มีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้พิการ และการพัฒนาทักษะทางสังคม เป็นกิจกรรมที่จัดต่อเนื่องทุกปีตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 โดยแต่ละปี จะมีกิจกรรมที่หลากหลาย

และแตกต่างกันไป อาทิ กิจกรรมสันทนาการผู้พิการที่โรงเรียนศรีสังวาลฯ ดังรูปที่ 2, กิจกรรม walk rally, กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์, กิจกรรมบายศรีสู่ขวัญ และกิจกรรมกีฬา เป็นต้น

กิจกรรม “ค่ายคนทำขา” เริ่มจัดขึ้นเมื่อปีการศึกษา 2552 เพื่อแนะนำหลักสูตรกายอุปกรณ์ศาสตร์บัณฑิต ให้แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คณะผู้วิจัยได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาทุกชั้นปีร่วมมือกันจัดกิจกรรมนี้เพื่อเล็งเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของวิชาชีพผ่านการจัดกิจกรรมเพื่อนำเสนอบอกเล่าเกี่ยวกับการทำงานขั้นตอนต่าง ๆ ของนักกายอุปกรณ์ด้วยตนเอง กิจกรรมต่าง ๆ แสดงในรูปที่ 3

กิจกรรม “รวมพลัง จิตอาสา ต่อเติมกำลังใจช่วยเหลือผู้พิการ” เป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกให้นักศึกษากายอุปกรณ์เห็นใจผู้พิการ รู้บทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะนักกายอุปกรณ์ ได้เห็นประโยชน์ของกายอุปกรณ์ในการเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้พิการอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม ทีมงานจิตอาสาจะมีโอกาสออกแบบกิจกรรมตามความสมัครใจ ตัวอย่างกิจกรรม เช่น การให้ความรู้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก รวมทั้ง การร้องเพลงเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดขอผู้ป่วยในคลินิกขณะรอตรวจ ดังรูปที่ 4 เป็นต้น

การกำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

คณะผู้วิจัยได้ทำการกำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อปลูกฝังและพัฒนาทัศนคติของนักศึกษาต่อวิชาชีพกายอุปกรณ์ คือ อัตราการคงอยู่ของนักศึกษาไทยจนสำเร็จการศึกษาและอัตราการทำงานด้านกายอุปกรณ์ของบัณฑิตไทยภายหลังสำเร็จการศึกษา และได้ทำการเปรียบเทียบข้อมูลตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรก่อนการจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรฯ คือในช่วงปีการศึกษา 2545-2552 และนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลของปีการศึกษา 2553-2557 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรฯ ดังกล่าว เพื่อดูผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น

ผลการศึกษา

หลังจากที่ได้มีการสัมภาษณ์แบบ focus group ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1-3 จำนวน 24 คน ประจำปีการศึกษา 2552 สรุปประเด็นปัญหาและความไม่พึงพอใจของนักศึกษา ดังนี้คือ หลักสูตรกายอุปกรณ์ เป็นหลักสูตรเล็ก ๆ ไม่เป็นที่รู้จัก และยังไม่มีใครเห็นความสำคัญ รวมทั้งนักศึกษาไม่เห็นอนาคตของตนเอง และไม่มั่นใจในทักษะความสามารถด้านภาษาอังกฤษของตนเองในการเรียนการสอนกับอาจารย์ชาวต่างชาติ อีกทั้งการเรียนที่หนักมาก ทำให้ไม่สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่และรู้สึกเสมือนขาดชีวิตการเป็นนักศึกษาไป หลังจากที่ได้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้แก่นักศึกษากายอุปกรณ์แล้วนั้น การวิเคราะห์ข้อมูลได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาไทยจนสำเร็จการศึกษา ก่อนปีการศึกษา 2553 นักศึกษากายอุปกรณ์มีอัตราการคงอยู่เฉลี่ยเพียงร้อยละ 71 โดยสถิตินักศึกษาส่วนใหญ่ตัดสินใจลาออกระหว่างการศึกษาในชั้นปีที่ 1 แต่ภายหลังจากที่โรงเรียนฯ ได้เพิ่มกิจกรรมเสริมหลักสูตรตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 เป็นต้นมา พบว่าอัตราการคงอยู่เฉลี่ยของนักศึกษาเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 83 รายละเอียดของจำนวนการลาออก/การคงอยู่ของนักศึกษากายอุปกรณ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ถึง 2557 แสดงในตารางที่ 1

ส่วนที่ 2 การศึกษาอัตราการทำงานด้านกายอุปกรณ์ของบัณฑิตไทยภายหลังสำเร็จการศึกษา ของบัณฑิตรุ่นที่ 1 ถึง 5 ที่สำเร็จการศึกษาก่อนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่ามีอัตราผู้ที่ทำงานด้านกายอุปกรณ์ร้อยละ 75 ส่วนบัณฑิตรุ่นที่ 6 ถึง 9 ซึ่งสำเร็จการศึกษาในขณะที่โรงเรียนฯ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่ามีอัตราผู้ทำงานด้านกายอุปกรณ์เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 90 รายละเอียดการทำงานด้านกายอุปกรณ์ภายหลังสำเร็จการศึกษาแสดงในตารางที่ 2

รูปที่ 1. งานเลี้ยงต้อนรับ (welcome party) นักศึกษาชั้นที่ 1 ปีการศึกษา 2556

รูปที่ 2. กิจกรรมสันทนาการให้ผู้พิการที่โรงเรียนศรีสังวาลฯ

รูปที่ 3. กิจกรรมค่ายคนทำขาครั้งที่ 5 ประจำปีการศึกษา 2556

รูปที่ 4. กิจกรรมจิตอาสา ณ คลินิกโรงเรียนกายอุปกรณ์สิรินธร ประจำปีการศึกษา 2556

ตารางที่ 1. จำนวนการลาออก/ การคงอยู่ ของนักศึกษากายอุปกรณ์ชาวไทยตั้งแต่ปีการศึกษา 2545-2557

ปีการศึกษาที่ทำการศึกษา	จำนวนนักศึกษาแรกรับ	นักศึกษาลาออก ช่วงปีที่ 1-4	รวมนักศึกษา ที่คงเหลือ
2545 – 2548	12	1	11
2546 – 2549	17	6	11
2547 – 2550	15	3	12
2548 – 2551	18	1	16
2549 – 2552	12	3	9
2550 – 2553	14	9	5
2551 – 2554	13	6	7
2552 – 2555	15	3	12
2553 – 2556	21	4	17
2554 - 2557	19	3	16
2555 – 2558	23	4	19
2556 – 2559	21	6	15
2557 – 2560	20	2	19

ตารางที่ 2. แสดงจำนวนผู้ที่ทำงานด้านกายอุปกรณ์ของบัณฑิตกายอุปกรณ์ชาวไทย

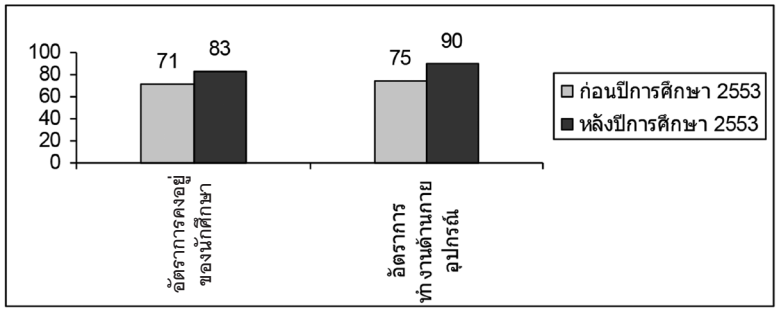
ปีที่สำเร็จการศึกษา	จำนวนที่จบ การศึกษา	ทำงานด้านกาย อุปกรณ์	ศึกษาต่อ / ทำงานอื่น
2549	9	8	1
2550	13	11	2
2551	11	3	8
2552	16	15	1
2553	10	7	3
2554	5	5	0
2555	7	5	2
2556	12	11	1
2557	17	16	1

ผลการเปรียบเทียบตัวชี้วัดที่แสดงถึงผลลัพธ์ของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

เมื่อนำข้อมูลอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาไทยจนสำเร็จการศึกษาและอัตราการทำงานด้านกายอุปกรณ์ของบัณฑิตกายอุปกรณ์ชาวไทยก่อนปีการศึกษา 2553 และหลังการจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพิ่มเติมตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 เป็นต้นมา พบว่าตัวชี้วัดทั้งสองมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นอย่างชัดเจนตามที่แสดงในรูปที่ 5

วิจารณ์

อัตราการลาออกที่สูงมากของนักศึกษากายอุปกรณ์ในช่วงปีการศึกษา 2550-2552 เป็นประเด็นที่ท้าทายยิ่งของโรงเรียนฯ ที่ต้องทำการแก้ไขอย่างเร่งด่วน วิธีการที่น่าจะก่อให้เกิดผลที่ดีที่สุดคือการปลูกฝังและพัฒนาทัศนคติของนักศึกษาต่อวิชาชีพกายอุปกรณ์ ซึ่งโดยเนื้อแท้แล้วเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญมากต่อการเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้พิการทางการเคลื่อนไหวซึ่งมี

รูปที่ 5. ผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่แสดงจากอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาและอัตราการทำงานด้านกายอุปกรณ์ชาวไทย

มากถึง 500,000 คนในประเทศไทย[9] แต่การพัฒนาทัศนคติไม่ใช้เรื่องง่าย ไม่สามารถทำให้เกิดขึ้นโดยการสอนแบบบรรยาย แต่ต้องอาศัยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นักศึกษาได้มีโอกาสเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยตนเอง และต่อเนื่อง ก่อนปีการศึกษา 2553 โรงเรียนกายอุปกรณ์สิรินธรยังไม่ได้มีการจัดระบบงานกิจการนักศึกษาอย่างชัดเจน นักศึกษากายอุปกรณ์พยายามจัดกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองตามศักยภาพ รวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลด้วย ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่ไม่ได้ออกแบบให้จำเพาะต่อนักศึกษากายอุปกรณ์ที่จะทำให้เกิดการเห็นคุณค่าของวิชาชีพประกอบกับการเรียนที่หนัก และสถานการศึกษาหลักอยู่ที่ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ จึงทำให้นักศึกษาไม่สามารถทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้มากนัก

หลังจากที่โรงเรียนฯ ได้มีการปรับเปลี่ยนผู้บริหาร[1] ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2553 ผู้บริหารซึ่งเป็นหนึ่งในคณะผู้วิจัยได้รับทราบปัญหาของนักศึกษาจากการสัมภาษณ์เฉพาะกลุ่ม จึงได้ร่วมมือกับรองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีความจำเพาะสำหรับนักศึกษากายอุปกรณ์ โดยมีคณะผู้วิจัยซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากโรงเรียนให้เป็นทีมกิจการศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการและสนับสนุนให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาได้รับการปลูกฝังและพัฒนาทัศนคติต่อวิชาชีพกายอุปกรณ์ การทราบปัญหาที่ชัดเจนร่วมกับการจัดระบบงานกิจการนักศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาได้ตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น

ผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่คณะผู้วิจัยจัดขึ้น สะท้อนให้เห็นจากการเพิ่มขึ้นของอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาจนจบหลักสูตร และอัตราการทำงานด้านกายอุปกรณ์ภายหลังสำเร็จการศึกษา ดังที่แสดงในรูปที่ 5 อัตราการคงอยู่ของนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนเป็นผลดีอย่างยิ่งต่อประเทศไทย เพราะในแต่ละปี โรงเรียนฯ มีความสามารถในการรับนักศึกษาเข้าเรียนในหลักสูตรเพื่อการผลิตบัณฑิตกายอุปกรณ์ได้ในจำนวนน้อย เพียง 24 คนเท่านั้น และเป็นสถาบันเดียวของประเทศที่มีหลักสูตรนี้ ในขณะที่ประเทศยังมีความต้องการนักกายอุปกรณ์อีกเป็นจำนวนมาก การเพิ่มขึ้นของอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาถือเป็นเป้าหมายที่สำคัญและโรงเรียนฯ ตั้งเป้าไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 อัตราการคงอยู่ของนักศึกษาในช่วงปีการศึกษา 2545 ถึง 2552 ซึ่งเป็นช่วงก่อนที่จะมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีค่าเพียงร้อยละ 71 ในขณะที่อัตราการคงอยู่ของนักศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 จนถึงปีการศึกษา 2557 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพิ่มเติม เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 83 ซึ่งสูงกว่าเป้าที่ตั้งไว้ คาดว่าการที่นักศึกษาคงอยู่มากขึ้นเนื่องมาจากนักศึกษาได้รับการใส่ใจดูแลจากคณะผู้วิจัยมากขึ้น ได้มีโอกาสในการทำกิจกรรมที่ช่วยให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ รวมทั้งสามารถปรับตัวและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในโรงเรียนฯ ผ่านทาง

กิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ ซึ่งสอดคล้องตามทฤษฎีการพัฒนานักศึกษาด้วยกิจกรรมเสริมหลักสูตรของชิกเกอริง[3] และทฤษฎีการมีส่วนร่วมของแอสติน[4] ที่ว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรมีผลต่อการมีส่วนร่วมและการพัฒนานักศึกษา

ในช่วงก่อนปีการศึกษา 2553 มีบัณฑิตกายอุปกรณ์เพียงร้อยละ 75 เท่านั้นที่ทำงานด้านกายอุปกรณ์ การขาดแคลนบุคลากรวิชาชีพกายอุปกรณ์ส่งผลกระทบโดยตรงด้านการให้บริการและการดูแลประชาชนทั้งประเทศ เพราะวิชาชีพกายอุปกรณ์เป็นอีกวิชาชีพหนึ่งที่ต้องอาศัยการสั่งสมประสบการณ์เพื่อให้เกิดความชำนาญ และความเชี่ยวชาญในการดูแลผู้พิการ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้นักศึกษาได้เห็นคุณค่าของวิชาชีพที่มีต่อผู้พิการนับเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญมาก การที่คณะผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้เห็นชีวิตของผู้พิการทั้งที่โรงเรียนศรีสังวาลฯ ที่คลินิกของโรงเรียนฯ อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการที่นักศึกษาได้ร่วมกันจัดค่ายคนทำขา ล้วนมีส่วนช่วยให้นักศึกษาเกิดความตระหนักในความสำคัญของบทบาทของนักกายอุปกรณ์ ส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีความรักและภาคภูมิใจในความเป็นนักกายอุปกรณ์ ซึ่งสอดคล้องตามข้อเสนอแนะของ ศกุนตลา อนุเรือง และคณะ[6] กล่าวคือ การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรจะช่วยเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการทำงานบริการสุขภาพ และการการศึกษาจะเห็นได้ว่าร้อยละ 90 ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาภายหลังปีการศึกษา 2553 เลือกที่จะทำงานด้านกายอุปกรณ์ต่อไป

สรุป

กิจกรรมเสริมหลักสูตร นับว่าเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่สำคัญที่ทำให้สถาบันอุดมศึกษาบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษา ทำให้นักศึกษาเกิดความอบอุ่น เกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจและมีทัศนคติต่อวิชาชีพได้ดียิ่งขึ้น และยังช่วยให้นักการศึกษาตระหนักได้ว่า การเรียนรู้นั้น มิได้เกิดขึ้นแต่ในชั้นเรียนเท่านั้น ผลสัมฤทธิ์เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นผลดีอย่างยิ่งทั้งต่อนักศึกษาเพื่อความก้าวหน้าของวิชาชีพกายอุปกรณ์ และเพื่อการพัฒนาสุขภาวะของผู้พิการในประเทศไทยต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนั้น ผู้บริหารของสถาบันการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งอาจารย์และผู้ปกครองควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนและนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาทักษะในการใช้ชีวิตในอนาคต ให้เท่าเทียมกับการให้ความสำคัญต่อการศึกษาในชั้นเรียน

เอกสารอ้างอิง

1. นิสารัตน์ โอภาสเกียรติกุล. หนึ่งทศวรรษโรงเรียนกายอุปกรณ์แห่งโรงเรียนกายอุปกรณ์สิรินธร 2545-2555. กรุงเทพฯ 2555.
2. กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยนเรศวร. คู่มือการดำเนินงานการรับรองการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร. 2556 จาก http://www.sa.nu.ac.th/actran
3. Chickering AW, Reisser L. Education and indentity. 2nd ed. San Francisco: Jossey-Bass. 1993.
4. Astin AW, Blake JH, Bowen HR, Gamson ZF, Hodgkinson HL, Lee B, et al. Involvement in Learning: Realizing the Potential of American Higher Education. National Institute of Education: October, 1984.
5. ปฏิพร บุญกล้า, รัตนา ทองสวัสดิ์, ศิริพร สิงหเนตร, อรพรรณ พุ่มอาภรณ์, อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม. การสร้างแบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล. รวมบทคัดย่องานวิจัย, คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2516-2534 เล่มที่ 1, 2526.
6. ศกุนตลา อนุเรือง, ลออวรรณ อึ้งสกุล, วิภาวี พลแก้ว. ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการทำงานบริการสุขภาพกับผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา. The Journal of Boromarajonani College of Nursing, Nakhonratchasima 2012;18(1):39-48.
7. รายงานประจำปี 2555 โรงเรียนกายอุปกรณ์สิรินธร คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
8. รายงานประจำปี 2556 โรงเรียนกายอุปกรณ์สิรินธร คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
9. สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2553